

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

YTTRANDE

2018-03-08

Dnr V 2017/2162

1

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Sverker Jönsson

Remiss: Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62)

Ju2017/09803/L5

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Sverker Jönsson.

1. Angående skälen för promemorians lagförslag

Utredningen presenterar inga övertygande skäl som motiverar den föreslagna lagstiftningen. Den föreslagna lagstiftningen skulle inte påverka eller förändra de mekanismer som är terrorismens grogrund, orsaker och ursprung. Inte heller skulle den föreslagna lagstiftningen påverka eller förändra de sätt på vilka terrorismen tar sig uttryck.

Utredningens metoder för att utvärdera effektiviteten hos befintlig lagstiftning avsedd att bekämpa terrorism är bristfällig, sporadisk och saknar vetenskaplig grund. Utredningens lagförslag förefaller således att främst vara uttryck för statens (regeringens) behov av att *framstå som* handlingskraftig i förhållande till "hotet från terrorismen". Ett sådant behov är naturligtvis inget rationellt skäl för att öka repressionsnivån i ett samhälle.

Straffrättsliga åtgärder ska generellt användas med försiktighet och endast då alla andra möjligheter att motarbeta ett samhällsproblem har blivit uttömda. Repressionsnivån i ett samhälle ska, av demokratiska skäl, hållas på ett minimum. Därutöver skapar införandet av strafflagstiftning av det slag som utredningen föreslår samhälleliga förväntningar på att den ska vara effektiv. Eftersom lagförslaget emellertid inte skulle påverka de sociala, kulturella, subkulturella och religiösa processer som föranleder rekrytering till och radikalisering av våldsbejakande miljöer, så kommer förväntningarna på effektivitet inte heller att infrias. Detta leder i sin tur till ytterligare behov för staten att framstå som handlingskraftig för att inte förlora i anseende och förtroende hos medborgarna. Detta behov leder till ytterligare repressiva lagstiftningsåtgärder.

Utredningens lagförslag är alltså en del av en spiral av ökad repression utan påvisbar effektivitet. En sådan cirkularitet är inte bara faktiskt kontraproduktiv i

förhållande till det upplevda hotet från terrorismen utan utgör i sig själv ett hot mot straffsystemets legitimitet.

Redan på dessa grunder avstyrkes utredningens förslag i sin helhet.

2. Närmare angående några aspekter av utredningens förslag

Utredningens lagförslag uppvisar avsevärda brister i förhållande till *legalitetsprincipen, grundläggande fri- och rättigheter, befintliga kriminaliseringar* samt i förhållande till ett humanitärt förhållningssätt.

Flera av de begrepp som förekommer i utredningens lagförslag är anmärkningsvärt vaga. Således är det besvärande oklart vad som avses med exempelvis "deltagande", "verksamhet" och "terroristorganisation". Oklarheterna är så stora att de måste betraktas som stridande mot den straffrättsliga legalitetsprincipen.

Utredningens metod för att väga lagförslagets konsekvenser mot *föreningsfriheten* förefaller otillräcklig och juridiskt-analytiskt påfallande ytlig. På liknande sätt saknar utredningens konsekvensanalys rättslig precision angående lagförslagets följder för *humanitära hjälpinsatser*.

Därutöver förefaller lagförslagets huvudsakliga syfte redan uppnås genom befintliga kriminaliseringar i *Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Lag (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, Lag (2003:148) om straff för terroristbrott* och *Lag (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall*.

Slutligen finns det anledning att betona att flertalet av de beteenden utredningen beskriver skulle kunna prövas straffrättsligt enligt brottsbalkens bestämmelser om medverkan, anstiftan, stämpling, förberedelse och försök. Utredningens lagförslag framstår även i detta avseende som juridiskt obearbetat.

3. Sammanfattande bedömning av promemorians lagförslag

En samlad bedömning av utredningen ger vid handen att promemorians lagstiftningsförslag avstyrkes i sin helhet.

Enligt delegation

Sverker Jönsson